

ΕΜΠΟΡΙΑ – ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

10ο εξάμηνο

Διδάσκουσα: Μαρία Π. Καλογερά, Οικονομολόγος, MBA, Διδάκτωρ Διοίκησης Επιχειρήσεων

EMAIL επικοινωνίας: m.kalogera@go.uop.gr
Συνθηματικό : kalogerauop*1

Η τιμή & η αξία ενός προϊόντος

Τιμή ονομάζεται η ανταλλακτική αξία ενός προϊόντος εκφρασμένη σε χρήμα, δηλαδή το σύνολο των χρηματικών μονάδων που δίνονται για την αγορά μιας μονάδας του.

Για να φέρει ένα προϊόν τιμή θα πρέπει να:

- 1. Να είναι χρήσιμο:** Ικανοποίηση ανθρώπινων αναγκών.
- 2. Να είναι οικονομικό αγαθό:** Όχι ελεύθερο στην αγορά γιατί τότε κανείς δεν θα διέθετε χρήματα για να το αποκτήσει.
- 3. Να πραγματοποιείται συναλλαγή μεταξύ πωλητών και αγοραστών:** Εκχώρηση της κυριότητάς του από τους πωλητές και απόκτησή του από τους αγοραστές.

Ανταλλακτική αξία ονομάζεται η ανταλλακτική σχέση ενός αγαθού προς άλλα υλικά αγαθά, ενώ υποκειμενική αξία ονομάζεται η ικανότητα ενός αγαθού να καλύπτει ανθρώπινες ανάγκες.

Τον τρόπο σηματισμού

Αγοραίες τιμές: σχηματίζονται ελεύθερα στην αγορά με βάση την προσφορά & τη ζήτηση των αγαθών.

Διοικητικές τιμές: καθορίζονται από κάποιο διοικητικό κρατικό όργανο π.χ. Υπ. Εμπορίου τιμές σε αγροτικά αγαθά.

Γεωργικές τιμές: Οι γεωργοί πωλούν τα προϊόντα τους στους χονδρέμπορους, εξαγωγείς κ.τλ.

Βιομηχανικές Τιμές: Οι φορείς μεταποίησης πωλούν τα μεταποιημένα προϊόντα.

Χονδρικές τιμές: Οι χονδρέμποροι, συνεταιρισμοί πωλούν τα αγροτικά προϊόντα στους λιανοπωλητές, μεταποιητές κ.τλ.

Το Στάδιο Εμπορίας

Λιανικές τιμές: Τα σούπερ μάρκετ, κρεοπώλες πωλούν τα προϊόντα στους τελικούς καταναλωτές.

Εξαγωγικές τιμές: Τα προϊόντα μίας χώρας πωλούνται σε μία άλλη χώρα.

Εισαγωγικές τιμές: Τα προϊόντα άλλων χωρών εισάγονται σε μία χώρα.

Την έκταση της
αγοράς

Τοπικές τιμές: Αναφέρονται σε τιμές προϊόντων που διαμορφώνονται σε μία μόνο περιοχή της χώρας.

Εθνικές τιμές: Είναι η μέση τιμή των προϊόντων σε εθνικό επίπεδο.

Διεθνείς τιμές: Αναφέρονται σε τιμές προϊόντων που διαμορφώνονται στη διεθνή αγορά.

Προσδιοριστικοί παράγοντες των τιμών

1. Η **ζήτηση**, η συνολική ποσότητα που ζητείται για κατανάλωση τόσο στην εσωτερική όσο και στη διεθνή αγορά σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή.
2. Η **προσφορά**, η συνολική ποσότητα που προσφέρεται σε ορισμένο τόπο και χρόνο.
3. Το **κόστος παραγωγής**, οι συνολικές δαπάνες που αντιστοιχούν στη μονάδα του προϊόντος που έχει παραχθεί. Είναι καθοδηγητικός για το ανεκτό χαμηλότερο επίπεδο τιμών, κάτω από το οποίο οι παραγωγοί θα μείωναν ή θα διέκοπταν την παραγωγή του.

Προσδιοριστικοί παράγοντες των τιμών

4. Η **δομή της αγοράς**, ο αριθμός και το μέγεθος των αγοραστών ενός προϊόντος, η ευκολία εισόδου και εξόδου σε/από τον κλάδο παραγωγής και ο βαθμός ομοιογένειας των διακινούμενων προϊόντων.
5. Η **φύση του προϊόντος**, το κατά πόσο το προϊόν είναι νωπό ή μεταποιήσιμο, ευπαθές ή διατηρήσιμο κ.τλ. Όσο πιο ευπαθές είναι ένα προϊόν τόσο σε χαμηλότερο επίπεδο αναμένεται να διαμορφωθεί η τιμή του διότι η διαπραγματευτική δύναμη των παραγωγών ενός τέτοιου προϊόντος μειώνεται όσο απομακρυνόμαστε από τον χρόνο συγκομιδής του.

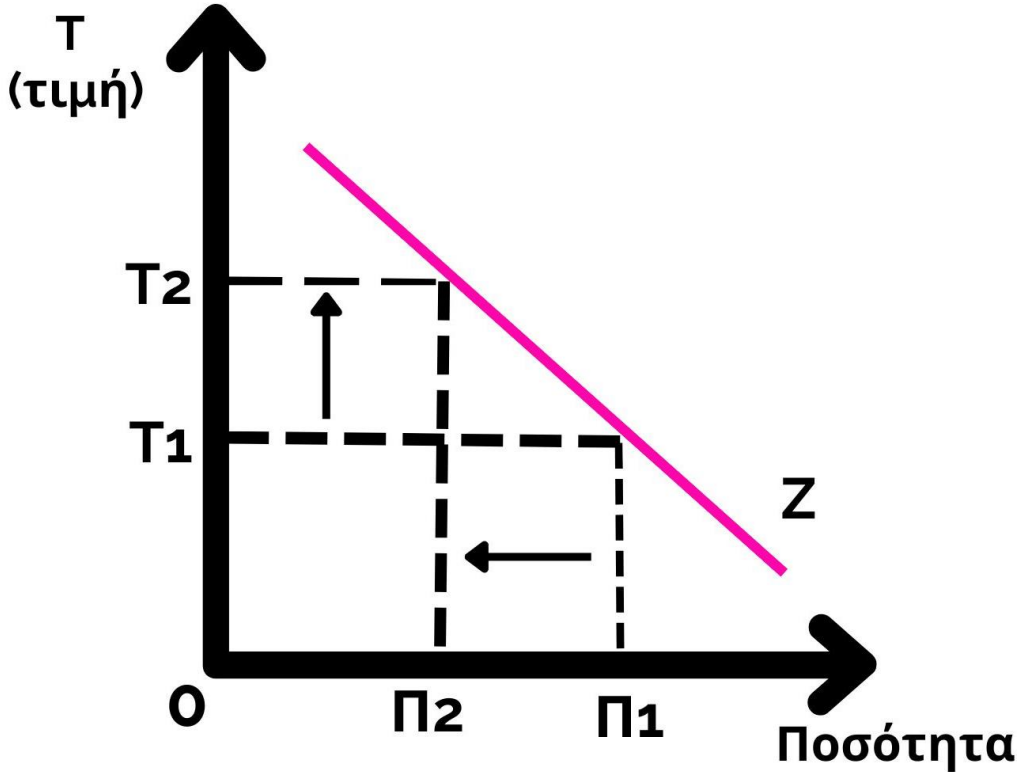
Η έννοια της Ζήτησης

Ζήτηση ενός προϊόντος ονομάζουμε τις διάφορες ποσότητες του τις οποίες ένας ή περισσότεροι καταναλωτές θέλουν και μπορούν να αγοράσουν στις αντίστοιχες τιμές σε ορισμένο τόπο και χρόνο.

Ο όρος **ζήτηση** διαφέρει από τον όρο **ζητούμενη ποσότητα**, διότι ο πρώτος αναφέρεται σε μία συνεχή συνάρτηση ζητούμενων ποσοτήτων και αντίστοιχων τιμών, δηλαδή **σε όλη την καμπύλη ζήτησης** ενώ ο δεύτερος σε μία συγκεκριμένη ποσότητα που ζητείται σε μία συγκεκριμένη τιμή, δηλαδή **σε ένα σημείο της καμπύλης ζήτησης**.

Η καμπύλη ζήτησης

Η καμπύλη ζήτησης έχει **αρνητική κλίση** και δείχνει πως όταν η τιμή του προϊόντος **αυξάνεται** τότε η ζητούμενη ποσότητά του **μειώνεται**.

Ο νόμος της ζήτησης

Ο νόμος της ζήτησης αναφέρεται στην αντίστροφη σχέση μεταξύ της τιμής και της ποσότητας των αγαθών που ζητούνται σε μια αγορά. Υποθέτοντας ότι οι υπόλοιποι παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση παραμένουν αμετάβλητοι (*ceteris paribus*), κατά την αύξηση της τιμής ενός αγαθού, η ποσότητα που ζητείται (η ζήτηση) μειώνεται, και αντίστροφα.

ΤΙΜΗ

ΖΗΤΗΣΗ

ΤΙΜΗ

ΖΗΤΗΣΗ

Η συνάρτηση ζήτησης

Η ζήτηση ενός αγροτικού προϊόντος μπορεί να διατυπωθεί με την παρακάτω μορφή συνάρτησης:

$$Z_{\pi} = f(T_{\pi}, E_K, T_{\alpha}, T_{\sigma}, \Pi_K)$$

Όπου δείχνει ότι η Z_{π} = ζητούμενη ποσότητα του προϊόντος εξαρτάται από την T_{π} = τιμή αγοράς του προϊόντος, το E_K = διαθέσιμο εισόδημα του καταναλωτή, τις T_{α} = τιμές των υποκατάστατων αγαθών, T_{σ} = τιμές των συμπληρωματικών αγαθών και τις Π_K = καταναλωτικές προτιμήσεις.

Ελαστικότητα Ζήτησης ως προς την τιμή

Αλγεβρικά ο τύπος δίνεται από την ακόλουθη σχέση (λαμβάνουμε υπόψιν την απόλυτη τιμή):

$$\varepsilon_T = \frac{\frac{\Delta\Pi}{\Pi}}{\frac{\Delta T}{T}} = -\frac{T}{\Pi} \times \frac{\Delta\Pi}{\Delta T}$$

όπου ε_T = η ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή

Δ = το % μεταβολής στα μεγέθη

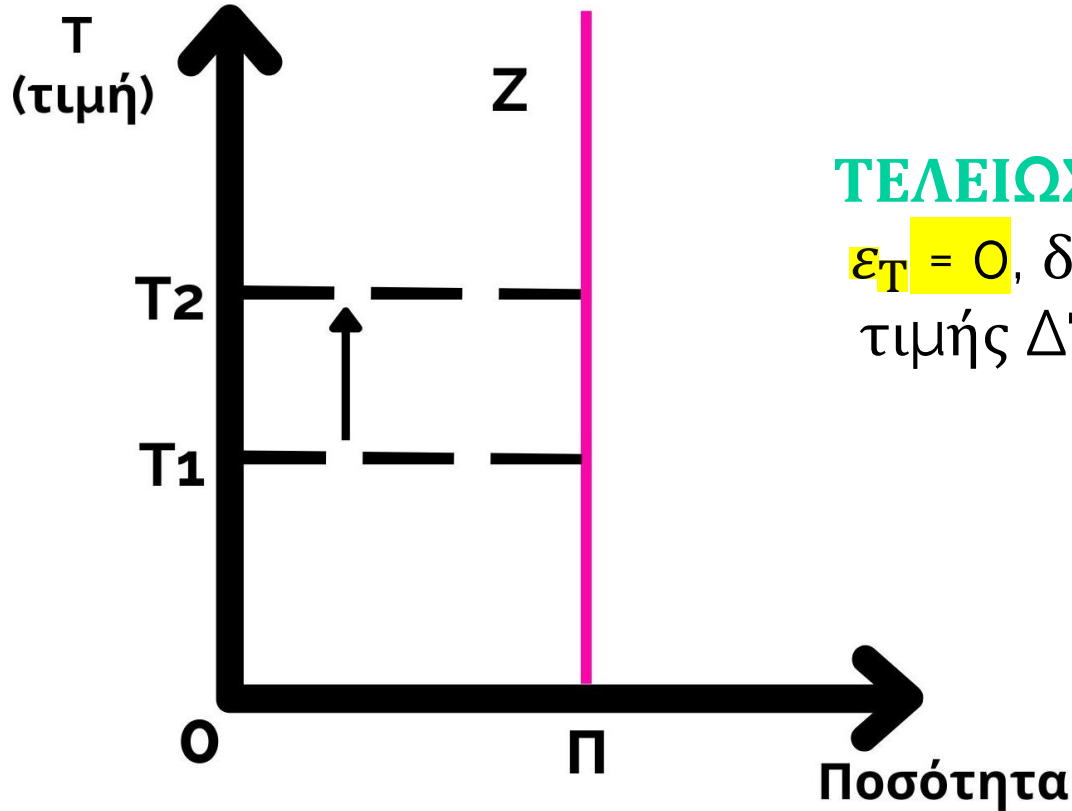
T = η αρχική τιμή του αγαθού

Π = η αρχική ζητούμενη ποσότητα του αγαθού

Η γνώση της για μία μεταποιητική μονάδα είναι σημαντική καθώς βοηθά στην εκτίμηση της ζητούμενης ποσότητας του τελικού προϊόντος αλλά και των συνολικών εσόδων της.

Μορφές Ελαστικότητας Ζήτησης ως προς την τιμή

ΤΕΛΕΙΩΣ ΑΝΕΛΑΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ

$\epsilon_T = 0$, διότι σε μία μεταβολή της τιμής ΔT η ποσότητα παραμένει σταθερή $\Delta \Pi = 0$

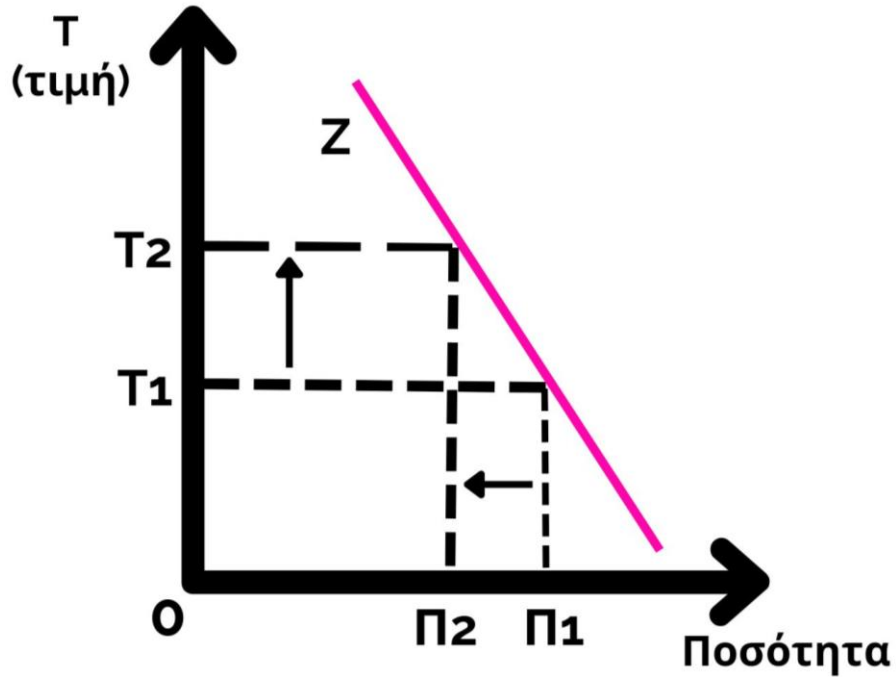

Μορφές Ελαστικότητας Ζήτησης ως προς την τιμή

ΑΝΕΛΑΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ

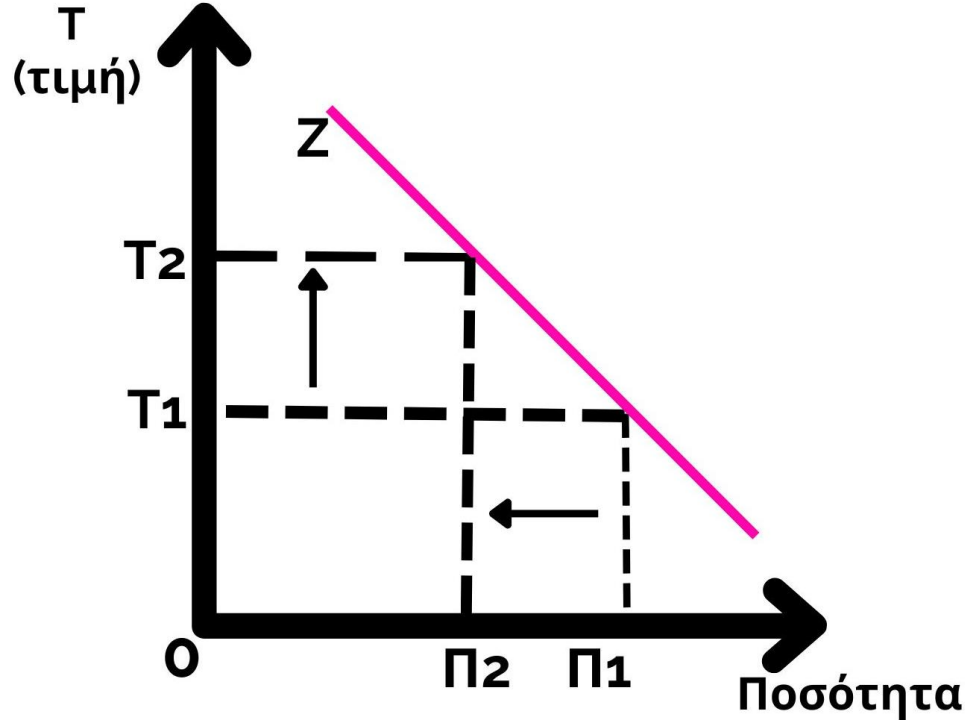
$$0 < \varepsilon_T < 1, \text{ διότι } \% \Delta \Pi < \% \Delta T$$

Όταν η ζήτηση είναι ανελαστική, αυτό σημαίνει ότι η ποσότητα που ζητείται αντιδράει ελάχιστα σε μια αλλαγή στην τιμή. Συνήθως, ανελαστική ζήτηση εμφανίζεται σε αγαθά πρώτης ανάγκης, όπως **τρόφιμα ή φάρμακα**, για τα οποία οι καταναλωτές δεν μπορούν να αποφεύγουν τις αγορές τους, ακόμα και αν οι τιμές αυξηθούν.

Μορφές Ελαστικότητας Ζήτησης ως προς την τιμή

ΜΟΝΑΔΙΑΙΑ ΖΗΤΗΣΗ

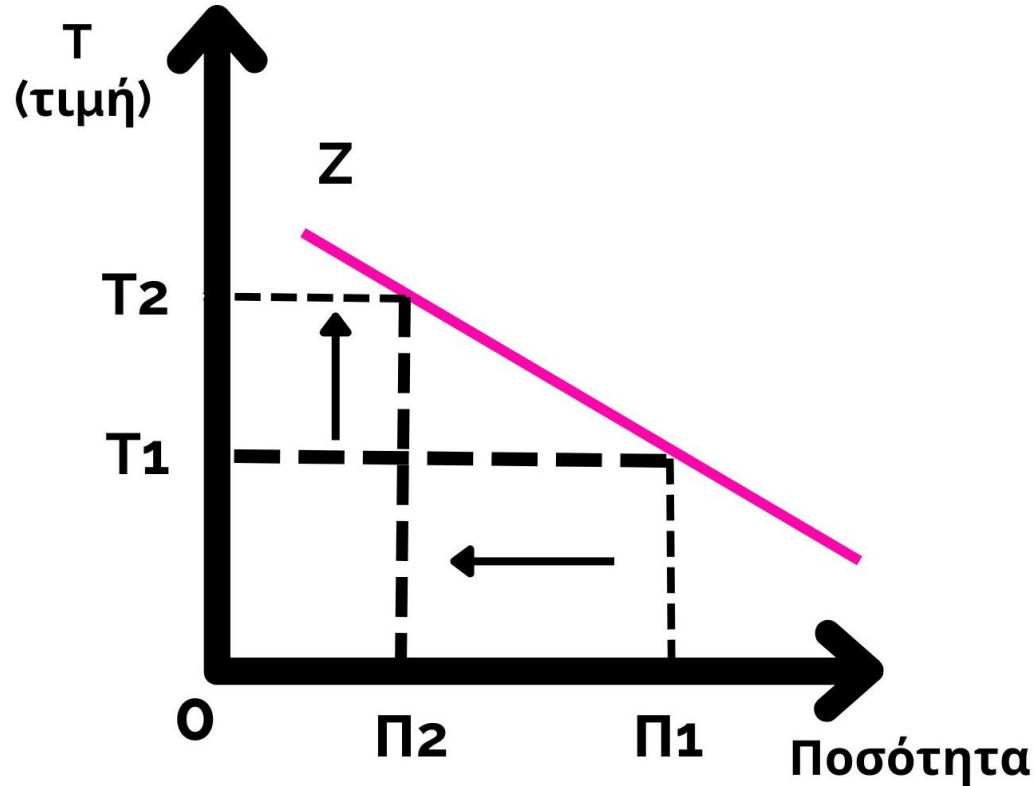
$\epsilon_T = 1$, διότι $\% \Delta \Pi = \% \Delta T$

Μορφές Ελαστικότητας Ζήτησης ως προς την τιμή

ΕΛΑΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ

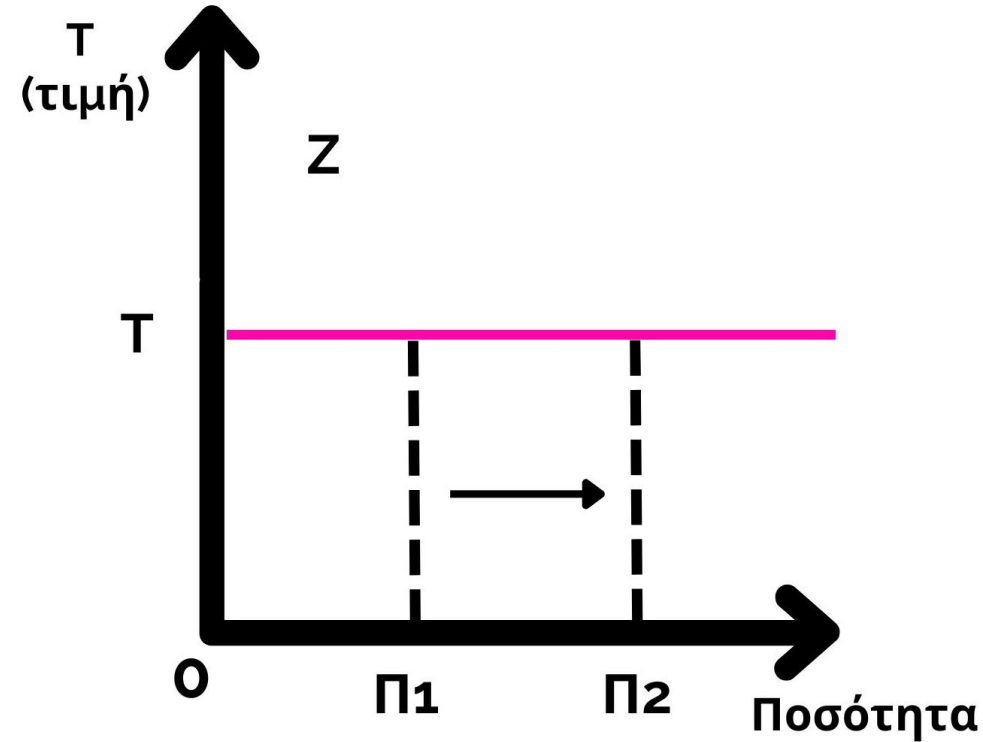
$$\varepsilon_T > 1, \text{ διότι } \% \Delta \Pi > \% \Delta T$$

Όταν η ζήτηση είναι ελαστική, αυτό σημαίνει ότι η ποσότητα που ζητείται αντιδράει αναλογικά περισσότερο (παρουσιάζει μεγάλη ευαισθησία) σε μια αλλαγή στην τιμή. Συνήθως, προϊόντα που έχουν εναλλακτικές επιλογές δηλαδή **υποκατάστατα** ή είναι **πολυτελή** είναι πιο ελαστικά σε σχέση με την τιμή.

Μορφές Ελαστικότητας Ζήτησης ως προς την τιμή

ΤΕΛΕΙΩΣ ΕΛΑΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ

$\varepsilon_T = \infty$, διότι η μεταβολή της τιμής είναι $\Delta T = 0$ σε οποιαδήποτε μεταβολή της ποσότητας $\Delta \Pi$

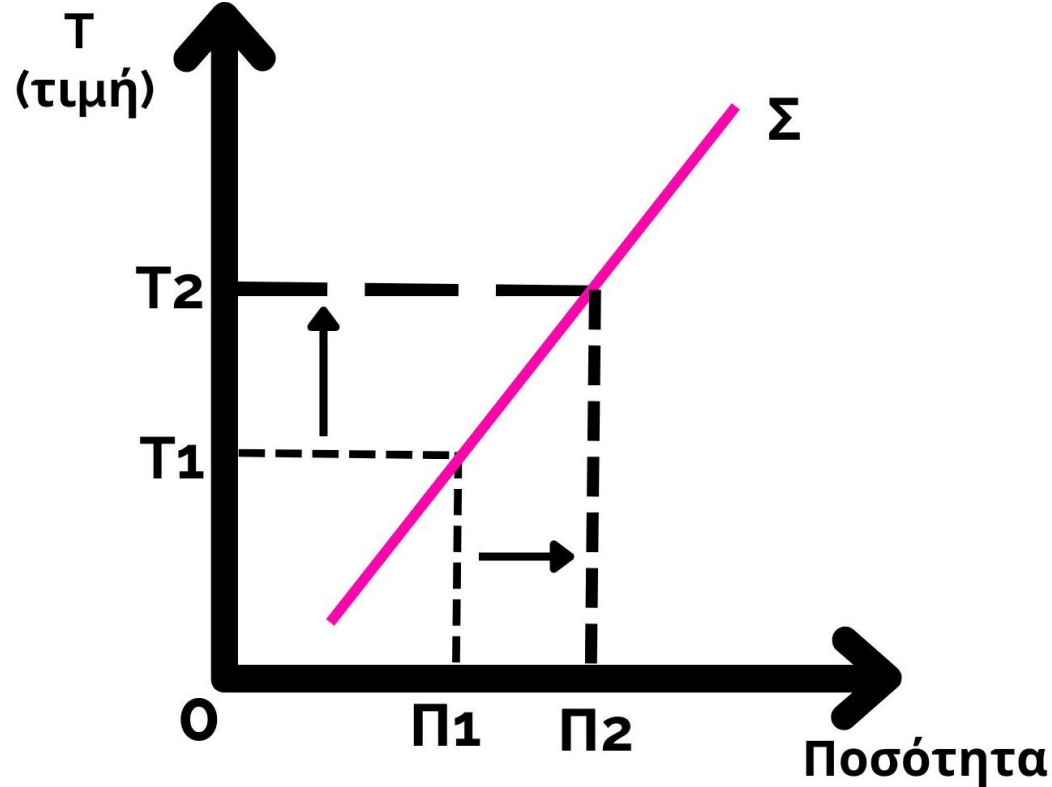
Προσφορά αγροτικών προϊόντων

Προσφορά ονομάζουμε τις διάφορες ποσότητες ενός αγροτικού προϊόντος τις οποίες ένα ή περισσότεροι παραγωγοί προσφέρουν για πώληση στις αντίστοιχες τιμές σε ορισμένο τόπο και χρόνο.

Ο όρος **προσφορά** διαφέρει από τον όρο **προσφερόμενη ποσότητα**, διότι ο πρώτος αναφέρεται σε μία συνεχή συνάρτηση προσφερόμενων ποσοτήτων και αντίστοιχων τιμών, δηλαδή **σε όλη την καμπύλη προσφοράς** ενώ ο δεύτερος σε μία συγκεκριμένη ποσότητα που προσφέρεται σε μία συγκεκριμένη τιμή, δηλαδή **σε ένα σημείο της καμπύλης προσφοράς**.

Η καμπύλη προσφοράς

Η καμπύλη προσφοράς έχει **θετική κλίση** και δείχνει πως όταν η τιμή του προϊόντος αυξάνεται τότε και η προσφερόμενη ποσότητά του αυξάνεται.

Ο νόμος της προσφοράς

Ο νόμος της προσφοράς αναφέρεται στη **θετική σχέση** μεταξύ της **τιμής** και της **ποσότητας** των αγαθών που προσφέρονται σε μια αγορά. Υποθέτοντας ότι οι υπόλοιποι παράγοντες που επηρεάζουν την προσφορά παραμένουν αμετάβλητοι (*ceteris paribus*), κατά την αύξηση της τιμής ενός αγαθού, η προσφερόμενη ποσότητα (η προσφορά) αυξάνεται, και αντίστροφα.

ΤΙΜΗ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ

ΤΙΜΗ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Η συνάρτηση προσφοράς

Η προσφορά ενός αγροτικού προϊόντος μπορεί να διατυπωθεί με την παρακάτω μορφή συνάρτησης:

$$\Sigma_{\pi} = f(T_{\pi}, T_{\alpha}, T_{\varepsilon}, T, K, \Pi)$$

Όπου δείχνει ότι η Σ_{π} = προσφερόμενη ποσότητα του προϊόντος εξαρτάται από την T_{π} = τιμή του προϊόντος, τις T_{α} = τιμές των ανταγωνιστικών αγαθών, τις T_{ε} = τιμές των συντελεστών παραγωγής, το T = επίπεδο χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας, τις K = καιρικές συνθήκες και την Π = κρατική πολιτική που εφαρμόζεται στο προϊόν.

Ελαστικότητα Προσφοράς

Αλγεβρικά ο τύπος δίνεται από την ακόλουθη σχέση:

$$\epsilon_{\Sigma} = \frac{\frac{\Delta\Pi}{\Pi}}{\frac{\Delta T}{T}} = \frac{T}{\Pi} \times \frac{\Delta\Pi}{\Delta T}$$

όπου ϵ_{Σ} = η ελαστικότητα προσφοράς

Δ = το % μεταβολής στα μεγέθη

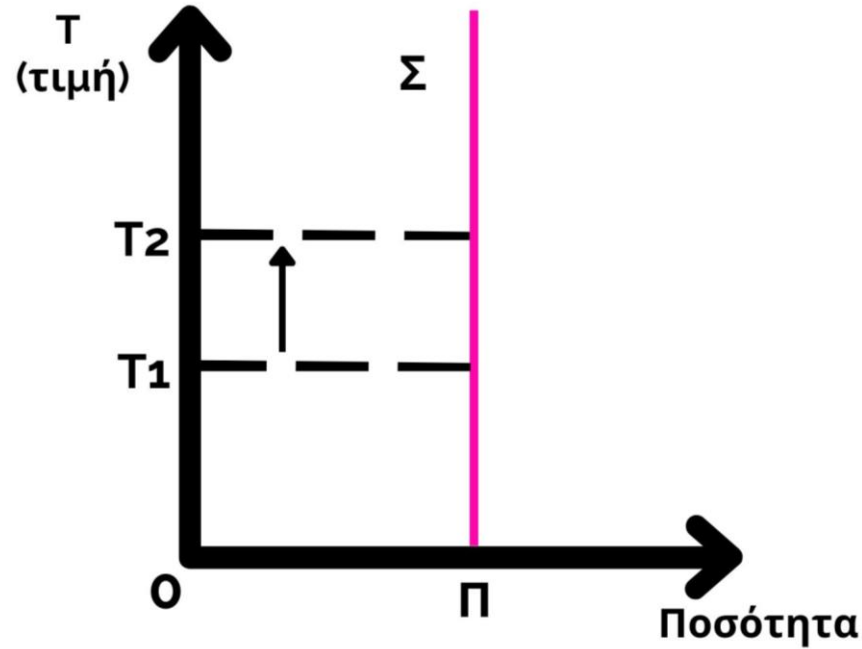
T = η αρχική τιμή πώλησης του αγαθού

Π = η αρχική προσφερόμενη ποσότητα του αγαθού

Κατά κανόνα έχει θετικό πρόσημο, διότι η προσφερόμενη ποσότητα των αγροτικών προϊόντων αλλάζει προς την ίδια κατεύθυνση που αλλάζει και η τιμή.

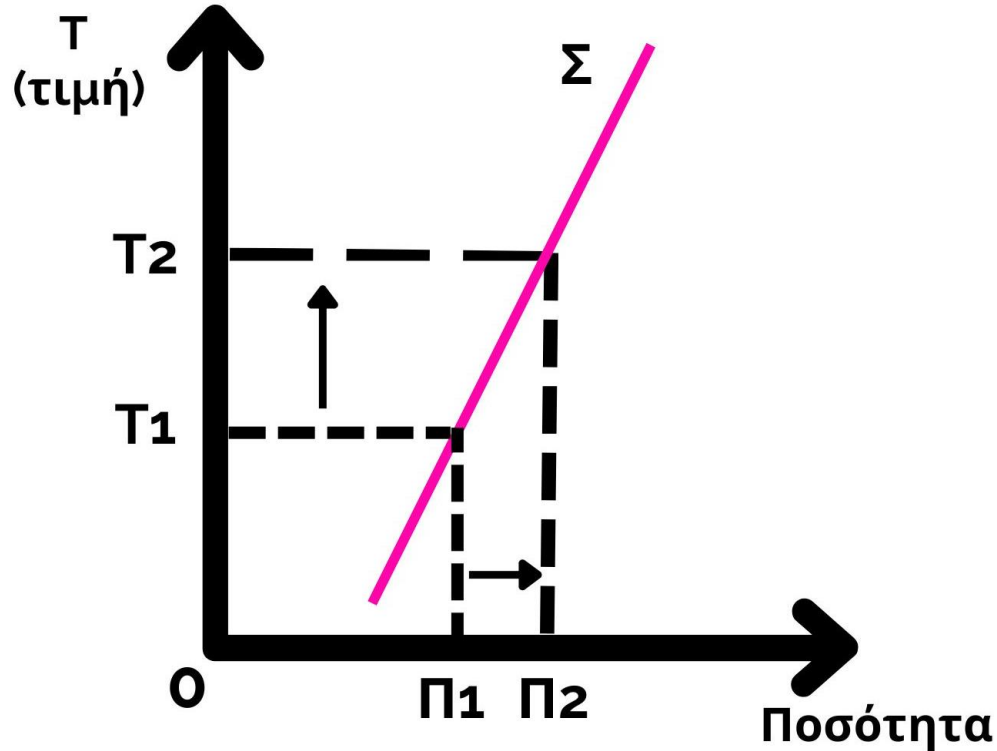
Μορφές Ελαστικότητας Προσφοράς

ΤΕΛΕΙΩΣ ΑΝΕΛΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ
 $\epsilon_{\Sigma} = 0$, διότι σε οποιαδήποτε μεταβολή της τιμής ΔT η ποσότητα παραμένει σταθερή $\Delta \Pi = 0$

Μορφές Ελαστικότητας Προσφοράς

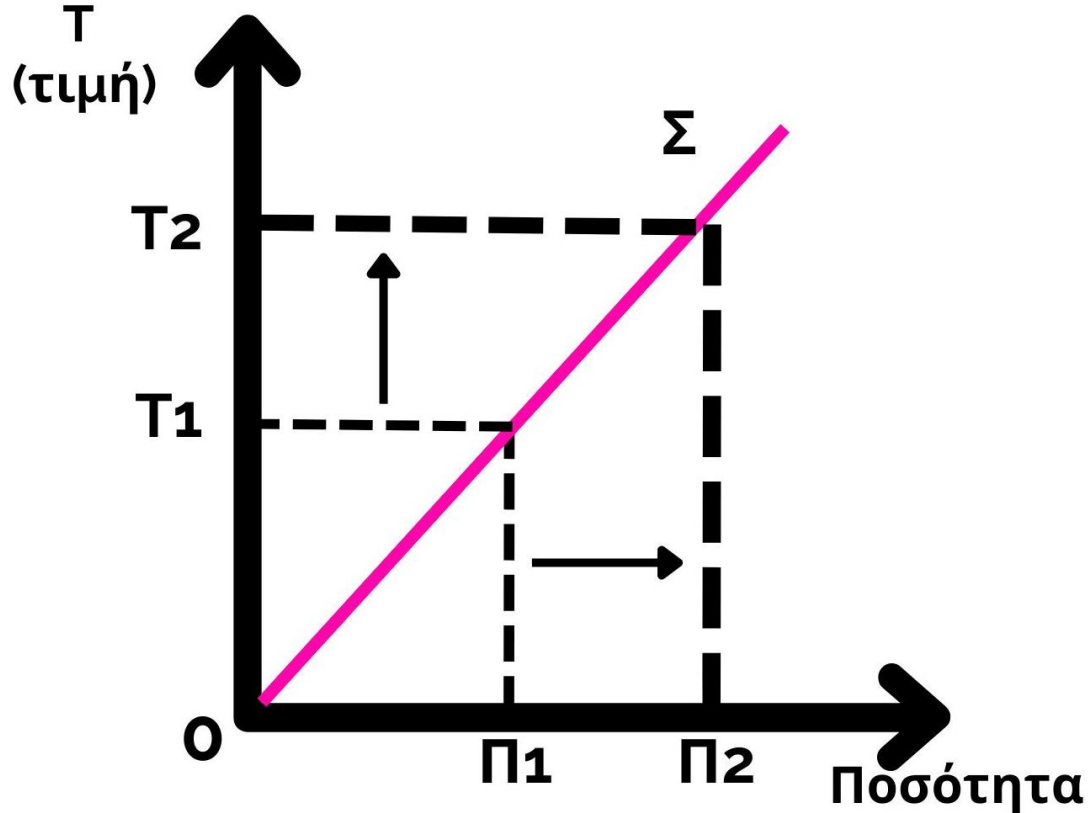

ΑΝΕΛΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

$0 < \varepsilon_{\Sigma} < 1$, διότι $\% \Delta \Pi < \% \Delta T$

Μορφές Ελαστικότητας Προσφοράς

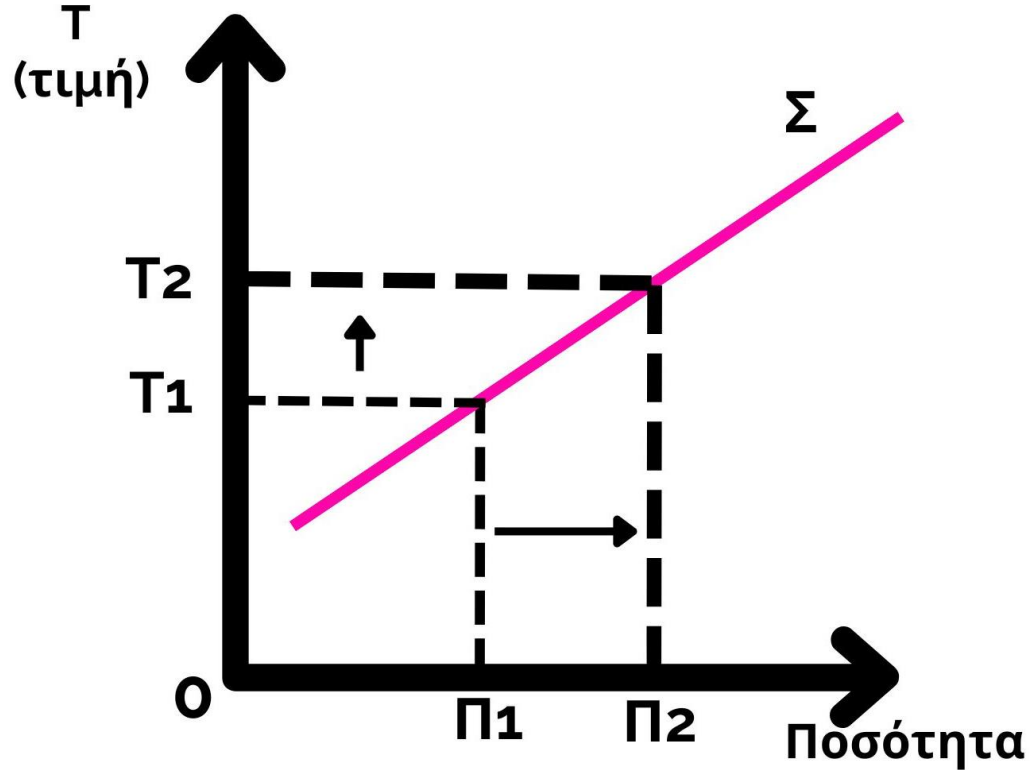

ΜΟΝΑΔΙΑΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

$\epsilon_{\Sigma} = 1$, διότι $\% \Delta \Pi = \% \Delta T$

Μορφές Ελαστικότητας Προσφοράς

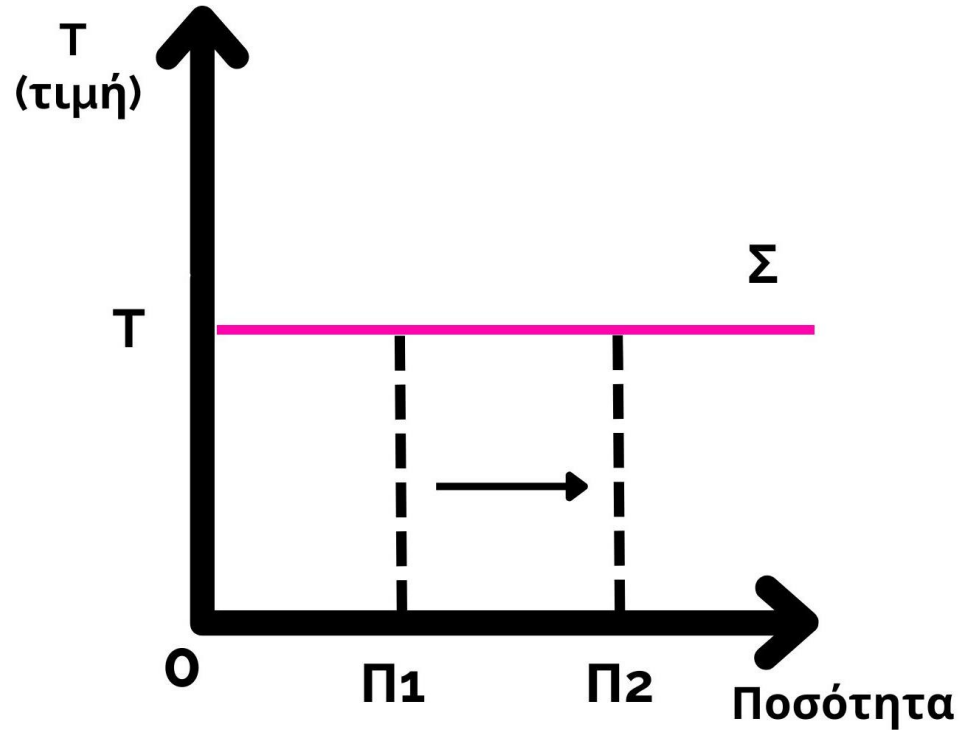

ΕΛΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

$\epsilon_{\Sigma} > 1$, διότι $\% \Delta \Pi > \% \Delta T$

Μορφές Ελαστικότητας Προσφοράς

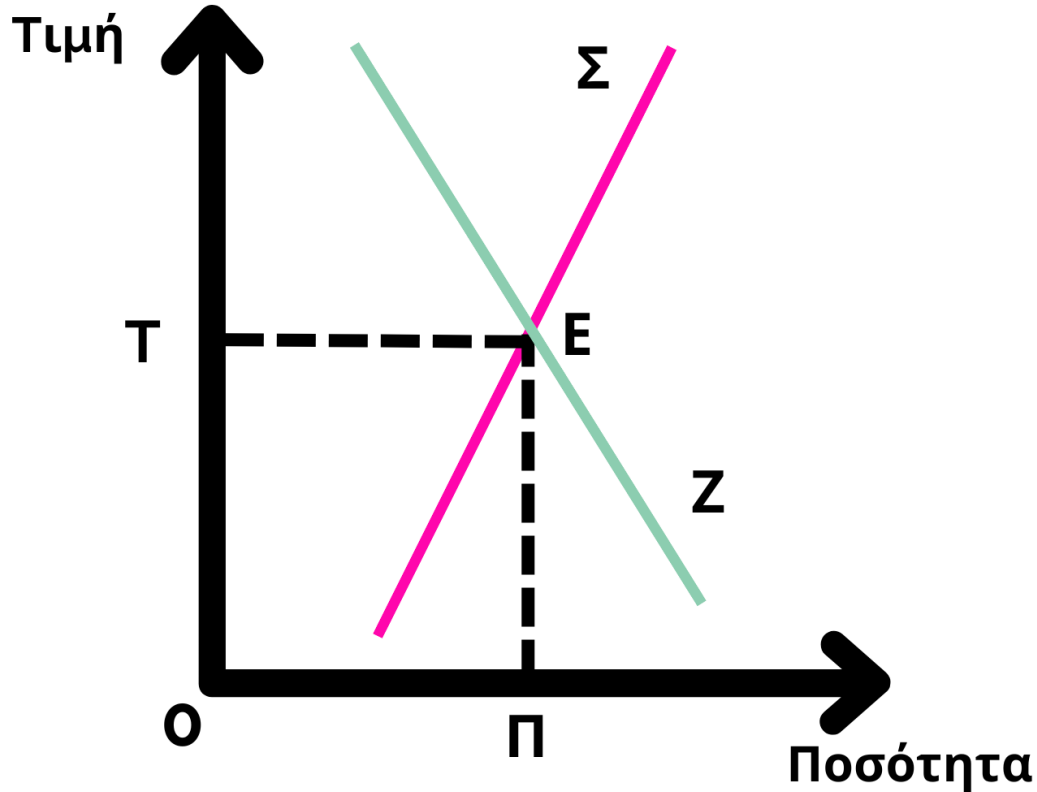

ΤΕΛΕΙΩΣ ΕΛΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

$\epsilon_{\Sigma} = \infty$, διότι η μεταβολή της τιμής είναι $\Delta T = 0$ σε οποιαδήποτε μεταβολή της ποσότητας $\Delta \Pi$

Σχηματισμός τιμών βάσει της προσφοράς & της ζήτησης

Στην **τιμή ισορροπίας** (σημείο Ε) εξισορροπούνται οι προσπάθειες των πωλητών για υψηλότερες τιμές και των αγοραστών για χαμηλότερες τιμές. **Οι επιθυμίες των αγοραστών και των πωλητών συμπίπτουν** αφού πάνω από αυτή την τιμή δεν θέλουν να αγοράσουν οι καταναλωτές και κάτω από την τιμή αυτή δεν θέλουν να πωλήσουν οι πωλητές.

Νόμος της μίας τιμής

Νόμος της μίας τιμής: εάν το κόστος συναλλαγής είναι μηδενικό, η τιμή συναλλαγής πανομοιότυπων αγαθών θα πρέπει να είναι ίδια μεταξύ διαφορετικών περιοχών.

Στην πραγματικότητα το κόστος συναλλαγής δεν είναι ποτέ μηδενικό. Πάντα χρειάζεται χρόνος για ψώνια και χρήμα για τις μετακινήσεις.

Παράδειγμα: Οι τιμές στην πόλη είναι ακριβότερες από ότι στις αγροτικές περιοχές. Όμως, οι κάτοικοι της πόλης αγοράζουν τα περισσότερα αγαθά από την πόλη για να αποφύγουν τα υψηλά κόστη συναλλαγής (π.χ. βενζίνη ή χρόνος που απαιτούνται για να φτάσουνε στις περιοχές αυτές).

Αρχή της Αδιαφορίας

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις που οι άνθρωποι παρουσιάζουν ασυνήθιστα γούστα ή ταλέντα, **όλες οι ενέργειες πρέπει να είναι εξίσου επιθυμητές**. Η **Αρχή της Αδιαφορίας** περιγράφει μια ισορροπία στην οποία οι άνθρωποι δεν έχουν κίνητρα να μεταβάλλουν τη συμπεριφορά τους.

Με βάση την αρχή της αδιαφορίας οι τιμές δεν μπορούν ποτέ να υπερβούν το μεταφορικό κόστος ανάμεσα σε 2 περιοχές.

Αρχή της Αδιαφορίας - Παράδειγμα

Έστω ότι έχουμε 2 πόλεις, την Α και τη Β.

Η μεταφορά του σιταριού από το Α στο Β κοστίζει 0,50 ευρώ / συσκευασία.

Η συσκευασία στην Α κοστίζει 3,00 ευρώ ενώ στη Β 4,00 ευρώ.

Συνεπώς εφόσον μπορέσει κάποιος να αγοράσει από την πόλη Α και να το μεταφέρει στην πόλη Β για πώληση λογικά θα έχει κέρδος 0,50 ευρώ / συσκευασία.

Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται εξισορροπητική κερδοσκοπία (arbitrage), η αποκόμιση δηλαδή κέρδους από τις διαφορές τιμών μεταξύ περιοχών.

Αρχή της Αδιαφορίας - Παράδειγμα

Μια τέτοια πρακτική όταν επαναλαμβάνεται έχει ως αποτέλεσμα το εξής:

Όσο αγοράζουν όλο και περισσότερο σιτάρι από την πόλη Α ωθούν την τιμή στην πόλη Α προς **αύξηση**, ενώ πουλώντας όλο και περισσότερο σιτάρι στην πόλη Β ωθούν την τιμή στην πόλη Β προς **μείωση**. Επομένως, η ψαλίδα κλείνει μέχρι το σημείο που θα μηδενίσει την εξισορροπητική κερδοσκοπία.

Οι άνθρωποι ακολουθούν τα κίνητρά τους, πράγμα που οδηγεί στις αλληλεπιδράσεις οι οποίες προκαλούν γρήγορες μεταβολές τιμών κι έτσι σύντομα οι διαφορές των τιμών επανέρχονται στα επίπεδα του μεταφορικού κόστους και ισχύει η Αρχή της Αδιαφορίας.

1.Αγορά Σιταριού στην Πόλη Α: Οι έμποροι αγοράζουν σιτάρι από την πόλη Α. Η αυξημένη ζήτηση οδηγεί σε αύξηση της τιμής του σιταριού στην πόλη Α.

•**Η αιτία:** Αυτό δεν αποτελεί απλώς κίνηση κατά μήκος της καμπύλης ζήτησης (η οποία θα συνέβαινε εάν άλλαζε μόνο η τιμή), αλλά μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά.

•**Συμπέρασμα:** Η καμπύλη ζήτησης για το σιτάρι στην πόλη Α μετατοπίζεται προς τα δεξιά λόγω της αυξημένης ζήτησης από τους εμπόρους. Αυτό προκαλεί αύξηση της τιμής του σιταριού στην πόλη Α.

2. Πώληση Σιταριού στην Πόλη Β: Οι ίδιοι έμποροι πωλούν το σιτάρι που αγόρασαν από την πόλη Α στην πόλη Β. Η αυξημένη προσφορά σιταριού στην πόλη Β οδηγεί σε μείωση της τιμής του σιταριού εκεί, καθώς η αγορά αντιδρά στην αύξηση της προσφοράς.

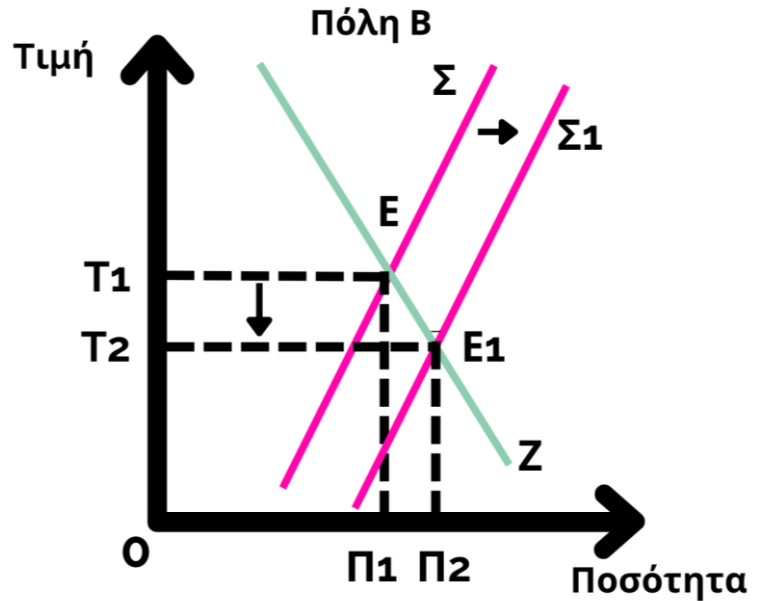
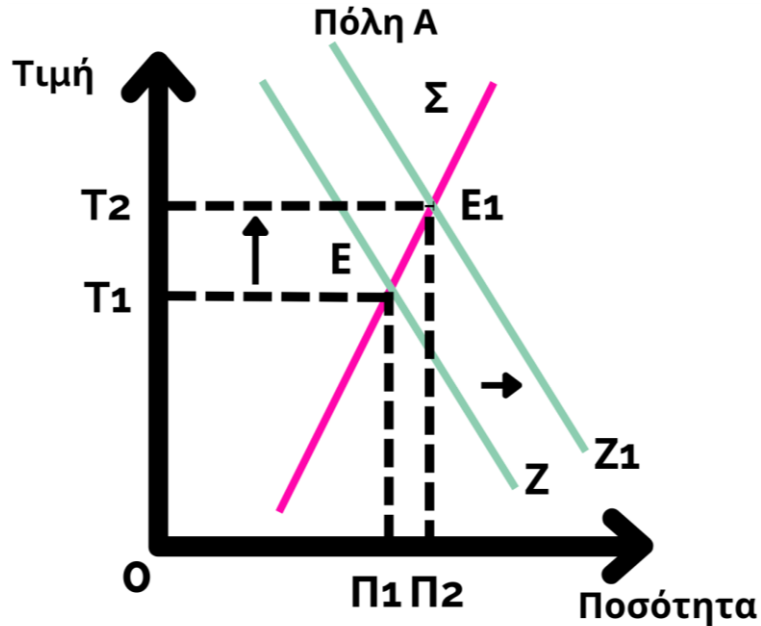
•**Η αιτία:** Η αυξημένη προσφορά σιταριού στην πόλη Β προκαλεί μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς προς τα δεξιά. Εάν θεωρήσουμε τη ζήτηση στην πόλη Β σταθερή, η αυξημένη προσφορά θα οδηγήσει σε μείωση της τιμής.

•**Συμπέρασμα:** Η τιμή του σιταριού στην πόλη Β μειώνεται λόγω της αυξημένης προσφοράς.

Συνοψίζοντας:

• **Αγορά στην Πόλη Α:** Μετατόπιση της καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά → Αύξηση τιμής.

• **Πώληση στην Πόλη Β:** Μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς προς τα δεξιά → Μείωση τιμής.

Αρχή της Αδιαφορίας

Με βάση την αρχή της αδιαφορίας οι τιμές δεν μπορούν ποτέ να υπερβούν το αποθηκευτικό κόστος ανάμεσα σε 2 χρονικές περιόδους.

Έστω ότι η τιμή της σόγιας είναι $5,00\text{€}/\text{συσσκευασία}$ και η αποθήκευσή της κοστίζει $0,10\text{€}/\text{συσσκευασία}$.

Αν αναμένουμε η τιμή της σόγιας τον επόμενο μήνα να είναι $5,30\text{€}$ τότε θα αποθηκεύαμε τη σόγια προκειμένου να έχουμε κέρδος $0,20\text{€}$. Με την ίδια λογική όμως μπορεί να λειτουργήσουν πολλοί άνθρωποι και επομένως να αρχίσουν να αποθηκεύουν σόγια. Συνεπώς, σήμερα η διαθέσιμη ποσότητα της σόγιας θα είναι μικρότερη με αποτέλεσμα η τιμή της να αυξηθεί ενώ τον επόμενο μήνα θα υπάρχει μεγαλύτερη ποσότητα και άρα οι τιμές θα είναι χαμηλότερες.

Συνεπώς, οι τιμές θα αλλάζουν μέχρι το σημείο που η διαφορά μεταξύ των μηνών να ισούται με το αποθηκευτικό κόστος.

Αρχή της Αδιαφορίας

Άρα, η Αρχή της Αδιαφορίας υποδηλώνει ότι η διαφορά των τιμών ενός αποθηκευμένου σιτηρού σε διαφορετικές χρονικές περιόδους θα **πρέπει να ισούται με το κόστος αποθήκευσης** μεταξύ των περιόδων αυτών, με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει νέα σοδειά εν τω μεταξύ.